

СТАНОВИЩЕ

От: Доц. д-р Валентин Иванов Милинов, научна специалност „Финанси, парично обръщение кредит и застраховка (финанси)”, член на катедра „Финанси и кредит” при СА „Д. А. Ценов“

Относно: дисертационен труд на тема: „АКТУАЛНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД УПРАВЛЕНИЕТО НА СИСТЕМНИТЕ РИСКОВЕ ВЪВ ФИНАНСОВАТА СИСТЕМА НА ЕС (ГЛОБАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ)“

Автор : Мариана Монева Дауо, докторант към катедра „Финанси“ при СА „Д. А. Ценов“ – гр. Свищов

Докторска програма: „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“

Научен ръководител: Проф. Андрей Боянов Захариев

Цел на изготвяне на становището: даване на оценка за качествата на дисертационния труд за придобиване на ОНС „доктор“

Основание за изготвяне на становището: съгласно Заповед №1008/16.11.2021 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“

Дата на изготвяне на становището: 10 декември 2021 година

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд представлява едно задълбочено, завършено и навременно научно изследване, което се извършва в посткризисния период в отговор на решаването на проблеми от научен и научно-приложен характер.

За обект на дисертационния труд се определят системните рискове във финансовата система на Европейския съюз като е направен критичен преглед на управлението на системните рискове във функционирането на финансова система в ЕС и разширено в континента Европа. Предмет на изследването е еволюцията на управлението на системните рискове във финансовата система на Европейския съюз и настоящите предизвикателства от гледна точка на нормативна основа, политики, инструменти и реални действия, както и нови събития, които може да се окажат със системно значим характер за близкото бъдеще на финансовата система на ЕС.

В разработката, докторантът си поставя амбициозната цел да се анализират съвременните предизвикателства пред управлението на системни рискове в условията на динамично развиваща се финансова система на ЕС и осигуряване на финансова стабилност. От една страна, в работата се анализират теоретичните постановки на редица автори в разглежданата проблематика, а от друга – докторантът излага своето конкретно виждане относно изграждането на ефективни регулатии, надзор и инструменти за управление на системни рискове в условията на съвременната финансова система на ЕС, обосновано с конкретни изводи и препоръки.

Дисертационният труд е разработен в обем от 230 стандартни страници. Работата е структурирана, както следва: увод, три глави, заключение,

библиографска справка и приложения. В основния текст на изследването са представени 11 таблици и 22 фигури. В края на дисертацията има приложения на 4 страници. Библиографската справка съдържа 190 източника, вкл. 16 от научната школа на финансовата катедра.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

По отношение на *съдържанието* на дисертационния труд проличава ясно авторовата задълбочена теоретична подготовка в областта на финансите. Докторантът демонстрира своите познания във връзка с нормативните, макроикономическите и организационните аспекти на проектния мениджмънт на трансгранични инфраструктурни проекти.

По отношение на *структурата* на дисертационният труд авторът е постигнал прецизност и съразмерност в обема на главите, които са три на брой, а във всяка от тях са формулирани по основни точки, подредени в логическа последователност. В края на всяка глава са очертани изводи.

По отношение на *стила*, дисертацията се отличава с висок научен стил на изразяване и акуратно използване на специалната финансова терминология, както и формулния апарат.

По отношение на *методологическия план*, в разработката са използвани основни научни методи на изследване, като: индукция и дедукция; анализ и синтез; абстракция и обобщение; исторически и логически подход; симулационен математически модел; SWOT анализ.

В процеса на изследването докторантът използва и цитира голям брой фундаментални наши и чужди *литературни източници*, свързани с поставената тематика – общо 190 източника, посочени в библиографската справка. Литературните източници са коректно цитирани под линия в основния текст на разработката.

В *заключението* авторът прави аргументирани обобщения от изследването и потвърждава формулираната във въведението изследователска теза и работни хипотези.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В дисертационният труд на докт. Мариана Монева Дауо могат да се открият следните основни научни и научно-приложни приноси:

Първо. Извършват се систематизиране и анализиране на широк спектър академични и практически изследвания върху същността, оценката, измерването, регулирането и мониторинга на системните рискове в еврозоната, а така също и глобално, които допринасят за изграждането на многоаспектен теоретичен фундамент за изясняване на същността и важността от ефективно управление на прекомерните системни рискове и засилване на функцията на ранното предупреждение в действащия инструментариум.

Второ. Представена е в критичен план теоретико-методологичната рамка на Базел III със своите компоненти и е подчертана важната ролята на банковите стрес тестове и регуляторна политика за поддържане на финансова стабилност и управление на системните рискове. Чрез дедуктивен подход е дадена авторска

трактовка на текущите предизвикателства от прилагането на Базел III в това число въздействие върху рентабилността на банковия сектор поради консервативните мерки и стандарти, сложността на оповестяването и отчитането на информация и не на последно място качество на данните.

Трето. Анализирани са ефективността и адекватността на използваните съставни индикатори и емпирични методи за измерване на системните рискове както от ЕЦБ, така и от другите централни банки в страните в Евро-съюза и според извършения анализ използването на тези инструменти е свързано с редица предизвикателства, като използването на прогнозни величини би подобрило тяхната адекватност при измерването и отчитането на системен риск.

Четвърто. Извършен е цялостен, систематизиран и сравнителен анализ в прилагането на макропруденциалните инструменти в ЕвроСъюза и България. Въз основа на това са изяснени необходимостта и ролята на макропруденциалните механизми в банковата сфера, както и се потвърждава, че въведените в ЕС макропруденциални инструменти са ефективни, но са силно зависими от оценката на системния риск/значимост, което понякога поражда затруднения в тяхната сравнимост. Дадени са множество аргументи в подкрепа на извода, че изграждането на международно сравнима оценка, базирана на единни количествени индикатори е невъзможно, поради което ролята на регулаторните и надзорни органи остава ключов постоянен фактор в приложението на макропруденциалната политика и налага насочване на ресурс в тази област.

Пето. Въз основа на анализа на макропруденциални политики, провеждани в рамките на ЕвроСъюза и глобално, са изведени най-важните предизвикателства пред ЕЦБ и другите централни банки за осигуряване на финансова стабилност във времена на широкообхватни кризи като кризата от COVID – 19, ключови от които са: да се разпише протокол за действия при кризи; да се засили отчетността на ЕЦБ пред Европейския парламент и отчетността на местните национални банки пред ЕЦБ с възможностите за по-силна санкционираща функция спрямо банката и страната, изоставаща в прилагането на макропруденциални политики и инструменти; да се разшири обхватът на макропруденциалното регулиране и надзор, като се обхванат сферата на сенчеста банкова дейност и институции, както и новите финтех компании, чието мащабно нарастване през последните десет години индуцира рискове.

Шесто. Разкривайки проблематични аспекти/слабости в аналитичните, нормативните, анализаторските и приложените аспекти от управлението на системните рискове във финансовата система на ЕС, са изведени важни препоръки по темата, а именно (i) по-задълбочените познания за ефектите от макропруденциалната политика и нейното взаимодействие с паричната политика, което би довело до по-ефективно прилагане на инструментите на макропруденциалната политика. (ii) по-далновиден анализ на системния риск,

базиран на прогнозите, а не само на база анализ на текущи и исторически данни, като, за да се осигури ранно откриване на рисковете и своевременно активиране на макропруденциалните политики, анализът следва да бъде по-далновиден; и (iii) да се даде по-добра формулировка/дефиниция на системния риск, основани на задълбочен анализ на уязвимостите във финансовата система на ЕС и в други страни, като подходът да продължи да бъде гъвкав и прагматичен с отчитане значението на специфичните за всяка държава обстоятелства и неравномерната наличност на данни за вземане на адекватни решения.

IV. Въпроси по дисертационния труд.

Имам по скоро препоръка към автора на дисертационния труд - да разшири спектъра на изследователската си работа по посока по-нататъшни изследвания заедно с текущия анализ на факторите, определящи приноса на големите финансови институции към системния риск.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Дисертационният труд на докторант Мариана Монева Дауо представлява едно актуално изследване в областта на съвременните предизвикателствата пред управлението на системни рискове в условията на динамично развиващата се финансова система на ЕС и осигуряване на финансова стабилност.

Сериозността на изследователската работа на докторанта се доказва с неговите публикации, свързани с темата на дисертационния труд – общо 5 на брой самостоятелни публикации (2 студии и 3 научни доклада).

В заключение може да се констатира, че дисертационният труд притежава необходимите научни и научно-приложни приноси. Това ми дава основание да оцена положително дисертационния труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение кредит и застраховка (финанси)“ на Мариана Монева Дауо.

10.12.2021 г.
гр. Свищов

С уважение: .....
(доц. д-р Валентин Миличов)